

Trends in International Migration: SOPEMI - 2004 Edition

Summary in Greek

Τάσεις της διεθνούς μετανάστευσης: SOPEMI, έκδοση 2004

Περίληψη στα ελληνικά

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

του John P. Martin,
Διευθυντή Απασχόλησης, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

Ενώ η διεθνής μετανάστευση έχει προσλάβει νέα βαρύτητα, τα σχετικά στατιστικά στοιχεία παραμένουν ημιτελή και ελλιπή.

Μολονότι το ζήτημα της διεθνούς μετανάστευσης έχει προσλάβει νέα βαρύτητα στο πλαίσιο της δημογραφικής γήρανσης και της αυξανόμενης παγκοσμιοποίησης των οικονομιών, οι στατιστικές για τη μετανάστευση παραμένουν δυστυχώς ημιτελείς και ελλιπείς. Η κατάσταση αυτή οφείλεται σε πολλούς παράγοντες, όπως οι περιορισμοί που ανακύπτουν από τα υφιστάμενα θεσμικά πλαίσια για τη συλλογή των στατιστικών στοιχείων (μητρώα πληθυσμού ή πληθυσμιακές απογραφές, άδειες παραμονής και εργασίας ή έρευνες για τα νοικοκυριά ανάλογα με τη χώρα), η διαφορετική διάρκεια ισχύος των αδειών για τη μετανάστευση ίδιου τύπου και οι διαφορετικές μεταναστευτικές πολιτικές (προσωρινός ή μόνιμος χαρακτήρας της μετανάστευσης, ευκολία ή δυσκολία πολιτογράφησης, δυνατότητα αλλαγής του νομικού καθεστώτος του μετανάστη κατά την παραμονή του κ.λπ.).

Ως αντιστάθμισμα ο ΟΟΣΑ δημιούργησε μια νέα βάση δεδομένων...

Η χάραξη και η υλοποίηση πολιτικών μετανάστευσης και ένταξης πιο προσαρμοσμένων στις υφιστάμενες γεωπολιτικές, δημογραφικές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες απαιτούν ακριβέστερα και πιο επίκαιρα στατιστικά στοιχεία. Η εκπόνηση ειδικών μελετών, κυρίως μέσω ερευνών, και ιδιαίτερα οριζόντιων ερευνών, καθώς και η βελτίωση της συγκρισιμότητας των στατιστικών για τη διεθνή μετανάστευση συνιστούν μεγάλη πρόκληση. Η έκδοση του 2004 της ετήσιας έκθεσης του ΟΟΣΑ *Τάσεις της διεθνούς μετανάστευσης* συμβάλλει στο δύσκολο αυτό έργο παρουσιάζοντας τα αποτελέσματα μιας νέας βάσης δεδομένων για τον αριθμό των μεταναστών και ενημερώνοντας μέσω μιας σειράς κειμένων για τα σημαντικά ζητήματα και προκλήσεις που συνδέονται με τη μέτρηση των μεταναστευτικών φαινομένων.

... που εστιάζεται στα άτομα που έχουν γεννηθεί στην αλλοδαπή ανά χώρα κατοικίας και χώρα γέννησης.

Οι κύριες χώρες εγκατάστασης μεταξύ των μελών του ΟΟΣΑ (Αυστραλία, Καναδάς, Ηνωμένες Πολιτείες και Νέα Ζηλανδία) δημοσιεύουν στατιστικά στοιχεία για τους μετανάστες (πρόσωπα που έχουν γεννηθεί στην αλλοδαπή), ενώ οι ευρωπαϊκές και οι ασιατικές χώρες μέλη χρησιμοποιούν την έννοια του αλλοδαπού (κριτήριο που βασίζεται στην ιθαγένεια). Το γεγονός αυτό απεικονίζει τις δυσκολίες εναρμόνισης των στατιστικών για τη μετανάστευση. Για πρώτη φορά η έκδοση αυτή των *Τάσεων της διεθνούς μετανάστευσης* εστιάζεται στα πρόσωπα που έχουν γεννηθεί στην αλλοδαπή και παρουσιάζει συγκρίσιμα στατιστικά στοιχεία ανά χώρα διαμονής και χώρα γέννησης για 29 χώρες μέλη του ΟΟΣΑ. Χάρη στις πληροφορίες αυτές είναι δυνατή η λεπτομερειακή και η αξιόπιστη σύγκριση των μεταναστών στις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ, καθώς και η αξιολόγηση των σωρευτικών επιδράσεων των μετακινήσεων μεταξύ και προς τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ κατά τις περασμένες δεκαετίες.

Συζητούνται επίσης και άλλα ζητήματα που σχετίζονται με τις στατιστικές για τη μετανάστευση.

Τα πιο δύσκολα προβλήματα συγκρισιμότητας είναι αυτά που σχετίζονται με τα στατιστικά στοιχεία ροής και αυτά που αφορούν κάποιες συγκεκριμένες ομάδες μεταναστών όπως οι αιτούντες άσυλο, οι φοιτητές και οι μη εγγεγραμμένοι μετανάστες. Η εξέταση των εν λόγω προβλημάτων πραγματοποιείται μέσω μιας σειράς κειμένων που είναι τοποθετημένα σε πλαίσια σε όλο το πρώτο τμήμα της έκθεσης αυτής και έχουν ως κοινό θέμα τη μέτρηση των στατιστικών για τη μετανάστευση και τις δυσκολίες που αυτό συνεπάγεται. Συγκεκριμένα εξετάζονται τα παρακάτω ερωτήματα: α) Πώς μετρούνται οι μεταναστευτικές ροές; β) Είναι οι αιτούντες άσυλο πράγματι μετανάστες; γ) Πώς

μετρείται ο πληθυσμός των μεταναστών; δ) Πώς υπολογίζεται η καθαρή μετανάστευση; ε) Είναι απαραίτητη η σύγκριση του ποσοστού ανεργίας των αλλοδαπών με αυτό των ημεδαπών; στ) Πόσοι είναι οι παράνομοι μετανάστες; ζ) Πόσοι αλλοδαποί αποκτούν την ιθαγένεια της χώρας υποδοχής; Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στα κείμενα επιτρέπουν την καταγραφή των μεθόδων και των πρακτικών που χρησιμοποιούνται για την περιγραφή και την ανάλυση των χαρακτηριστικών των μεταναστών, καθώς και την επισημάνση ορισμένων κατευθύνσεων για την καλύτερη κατανόηση του φαινομένου της μετανάστευσης.

Στο ειδικό κεφάλαιο υπολογίζεται, για πρώτη φορά, ο αριθμός των μεταναστών και των εκπαιρισμένων ανά χώρα καταγωγής και επίπεδο εκπαίδευσης.

Το ειδικό κεφάλαιο «Καταμέτρηση των μεταναστών και των εκπαιρισμένων στις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ: μια νέα προοπτική» επιτρέπει τον υπολογισμό του αριθμού των εκπαιρισμένων ανά χώρα καταγωγής (χώρες μέλη και χώρες μη μέλη) και την καλύτερη κατανόηση του πολυσυζητημένου ζητήματος της διεθνούς κινητικότητας των άρτια καταρτισμένων εργαζομένων και του αντίκτυπου της μετακίνησης αυτής στις χώρες καταγωγής (διαρροή επιστημονικού δυναμικού). Τα συμπεράσματα της ανάλυσης που πραγματοποιείται στο κεφάλαιο αυτό δείχνουν ότι α) το ποσοστό των ατόμων που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό στις ευρωπαϊκές χώρες μέλη του ΟΟΣΑ είναι αξιοσημείωτα υψηλότερο από αυτό των αλλοδαπών που ζουν στις χώρες αυτές (Γερμανία, Σουηδία και Αυστρία), β) οι άρτια καταρτισμένοι εργαζόμενοι καταλαμβάνουν την πρώτη θέση ως προς τη διεθνή κινητικότητα, γ) στις περισσότερες χώρες μέλη του ΟΟΣΑ ο αριθμός των μεταναστών που διαθέτουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπερβαίνει τον αριθμό των εκπαιρισμένων με το ίδιο επίπεδο εκπαίδευσης, και γ) οι χώρες μη μέλη του Οργανισμού που πλήττονται περισσότερο από τη διεθνή κινητικότητα των άρτια καταρτισμένων εργαζομένων είναι οι μικρές και οι λιγότερο αναπτυγμένες, κυρίως χώρες της Αφρικής και της Καραϊβικής.

Η έκθεση υπογραμμίζει επίσης την πρόσφατη τάση σταθεροποίησης των μεταναστευτικών ροών...

Όπως κάθε χρόνο η παρούσα έκθεση αναλύει τις τάσεις των μεταναστευτικών ρευμάτων και πολιτικών. Μετά από ορισμένα χρόνια αύξησης η διεθνής μετανάστευση προς τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ κατέγραφε τάσεις σταθεροποίησης κατά το 2002-2003. Οι ροές των αιτούντων άσυλο μειώθηκαν σημαντικά, για παράδειγμα, στο Ηνωμένο Βασίλειο και τις Κάτω Χώρες, και το ίδιο ισχύει για τη μετανάστευση για λόγους οικογενειακής συνένωσης σε ορισμένες χώρες του ΟΟΣΑ (για παράδειγμα στη Δανία). Από την άλλη πλευρά, η μετανάστευση με σκοπό την εργασία, κυρίως των ειδικευμένων εργαζομένων, αντιπροσωπεύει ένα αυξανόμενο μερίδιο της διεθνούς μετακίνησης. Η αύξηση της εισόδου των αλλοδαπών φοιτητών, για παράδειγμα στην Αυστραλία και τη

Γαλλία, καθώς και των εποχιακών εργαζομένων, κυρίως στη Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, αποτελεί μέρος της ίδιας εξέλιξης.

...και την πρόσφατη αύξηση του αριθμού των μεταναστών από την Κίνα και τη Ρωσία.

Κύριες μορφές μετανάστευσης είναι η μετανάστευση από τις γειτονικές χώρες και αυτή που προκύπτει ως αποτέλεσμα παραδοσιακών ιστορικών δεσμών μεταξύ των χωρών. Η έκθεση επίσης τονίζει την αύξουσα σημασία ορισμένων εθνικοτήτων και εξετάζει κυρίως τις πρόσφατες ροές μεταναστών καταγόμενων από τη Ρωσία και την Κίνα. Η επισκόπηση αυτή συμπληρώνεται από την ανάλυση τεσσάρων περιφερειών: α) τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης στο πλαίσιο της ένταξής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, β) την Ανατολική και τη Νοτιοανατολική Ασία, γ) τη Νότια Αμερική και δ) την υποσαχάρια Αφρική.

Το ποσοστό των αλλοδαπών επί του ενεργού πληθυσμού αυξάνεται, αλλά οι γυναίκες και οι νέοι αντιμετωπίζουν δυσκολίες ένταξης στην αγορά εργασίας...

Η εξέταση των εξελίξεων στις αγορές εργασίας των χωρών μελών του ΟΟΣΑ υποδεικνύει ότι στις περισσότερες χώρες το ποσοστό των αλλοδαπών και των μεταναστών στο εργατικό δυναμικό συνεχίζει να αυξάνεται, παρά την πρόσφατη ύφεση της οικονομικής δραστηριότητας. Στην έκθεση επίσης δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ανάλυση των ποσοστών συμμετοχής των αλλοδαπών και τους κύριους παράγοντες που τα επηρεάζουν. Η ανάλυση αναδεικνύει τη φύση και τη σοβαρότητα των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες, και ιδίως οι γυναίκες και οι νέοι, όσον αφορά την πλήρη ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

...παρά τα νέα μέτρα που επιδιώκουν να τους βοηθήσουν σε αυτήν την προσπάθεια.

Η παρούσα έκθεση αναφέρει επίσης τις κύριες μεταναστευτικές πολιτικές που υιοθετήθηκαν από τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ. Ορισμένες χώρες έλαβαν μέτρα για τη διευκόλυνση της ένταξης των αλλοδαπών και των μεταναστών στις κοινωνίες τους. Τα μέτρα αυτά συνοψίζονται στο τρίπτυχο «πληροφορίες, κίνητρα, κυρώσεις» και συμπεριλαμβάνουν τη δημιουργία παρατηρητηρίων για την ένταξη των μεταναστών (για παράδειγμα στη Γαλλία και την Πορτογαλία), τη μεταρρύθμιση των προγραμμάτων ένταξης για τους νεοαφιχθέντες (στην Ολλανδία, τη Νορβηγία και τον Καναδά) και την ενίσχυση των μέτρων για την καταπολέμηση των διακρίσεων (βλ. κυρίως τις νέες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Οι χώρες μέλη επίσης μοιράζονται την άποψη ότι ο καλύτερος

έλεγχος των μεταναστευτικών ρευμάτων θα επιτρέψει τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και παραμονής των νόμιμων μεταναστών.

Η έκθεση περιέχει επίσης σημειώματα των χωρών που περιγράφουν λεπτομερώς τις πρόσφατες εξελίξεις όσον αφορά τα μεταναστευτικά ρεύματα και τις μεταναστευτικές πολιτικές. Το στατιστικό παράρτημα στο τέλος του πονήματος περιλαμβάνει στοιχεία για τις ροές, τον αριθμό των μεταναστών και των αλλοδαπών, και τις πολιτογραφήσεις.

© OECD 2005

Η περίληψη αυτή δεν αποτελεί επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ.

Η αναπαραγωγή της περίληψης αυτής επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι παρατίθεται το δικαίωμα αποκλειστικής εκμετάλλευσης του ΟΟΣΑ, καθώς και ο τίτλος της πρωτότυπης έκδοσης.

Οι Πολύγλωσσες Περίληψεις είναι μεταφρασμένα αποσπάσματα των δημοσιευμάτων του ΟΟΣΑ που εκδόθηκαν αρχικά στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα.

Διατίθενται δωρεάν στο Ηλεκτρονικό Βιβλιοπωλείο του ΟΟΣΑ
www.oecd.org/bookshop/

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το Τμήμα Δικαιωμάτων και Μεταφράσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Υποθέσεων και Επικοινωνιών του ΟΟΣΑ.

rights@oecd.org

Fax: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
France

Επισκεφτείτε τον ηλεκτρονικό μας κόμβο www.oecd.org/rights/

